

злочинних намірів, при отриманні інформації про надходження грошових коштів від покупців на її розрахунковий рахунок за допомогою наявною у неї банківської картки НОМЕР_2, відкритої в ПАТ КБ «Приватбанк» на її ім'я, частину коштів, отриманих шляхом обману та незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки, переводила на банківську картку НОМЕР_3, відкриту в ПАТ КБ «Приватбанк» на ім'я свого співмешканця ОСОБА_7, іншу частину витратила на свій розсуд, не маючи наміру виконувати взяті на себе зобов'язання, таким чином, здійснила ряд корисливих злочинів із використанням незаконних операцій з електронно-обчислюваною технікою [4].

Підсумовуючи зазначимо, що існує безліч шахрайських схем щодо заволодіння грошима громадян, які здійснюють угоди через мережу Інтернет. Найчастіше за все жертвою від шахрайства стає покупець, однак і продавець також не є застрахованим від дій шахраїв, тож не повинен втрачати пильність при здійсненні правочинів у віртуальному просторі.

1. Чучко С. В. Розслідування шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу інтернет: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпро, 2021. 276 с.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення 04.02.2023).

3. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду від 06.11.2009 N 10 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text> (дата звернення 04.02.2023).

4. Справа № 208/3099/15-к : Вирок Іменем України Заводського районного суду міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення 04.02.2023).

Таїсія Шевченко

викладач

Сніжана Рак

здобувач вищої освіти

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПІДХІД ДО РОЗУМІННЯ ПРАВОВИХ НАСЛІДКІВ СУДИМОСТІ В УКРАЇНІ

За національним кримінальним законодавством судимість, є заключним етапом, на якому завершується кримінальна відповідальність особи за вчинене кримінальне правопорушення. Судимість є тією складовою частиною життя людини, яка визначає її правове становище, вже після відбуття покарання, яке в подальшому впливає на роль людини в соціумі та її соціалізацію. Вагоме значення в житті людини відіграють наслідки, які з'являються в житті людини після отримання статусу «особа, яка має судимість». Саме тому питання соціального значення судимості, а також правову характеру судимості відіграють важливу роль в житті людини та

вимагають підвищеної уваги.

Так, в ст. 88 КК України зазначено, що: «особа визнається такою, що має судимість, з дня набрання законної сили обвинувальним вироком і до погашення або зняття судимості. Судимість має правове значення у разі вчинення нового кримінального правопорушення, а також в інших випадках, передбачених законами України. Особи, засуджені за вироком суду без призначення покарання або із звільненням від покарання чи такі, що відбули покарання за діяння, кримінальна протиправність і караність якого усунута законом, визнаються такими, що не мають судимості. Особи, які були реабілітовані, визнаються такими, що не мають судимості [1].

Судимість як правова інституція зумовлена потребою більш рішучої боротьби з рецидивом кримінальних правопорушень та заходами кримінально-правового характеру щодо запобігання злочинності в цілому. Судимість має завдання продовжити на деякий час кримінально-виконавчий вплив на засудженого після відбуття ним покарання. У цьому розумінні визнання особи судимою тягне для неї не лише несприятливі фізичні та психологічні наслідки, пов'язані з призначенням та відбуванням самого покарання, а й певні правообмеження після відбуття покарання. Одна частина таких наслідків має винятково кримінально-правовий характер, друга – загально-правовий характер [2].

В. І. Тютюгін вказує на негативні кримінально-правові та загально-правові наслідки судимості, і зазначає, що слід при цьому враховувати, що особа не може визнаватися такою, що має судимість, безстроково, бо остання обмежує правовий статус особи лише на певний, чітко визначений у законі проміжок часу, після закінчення якого за умов, зазначених у законі, судимість погашається (ст. ст. 89–90) чи знімається (ст. 91 КК) і тим самим анулюються (визнаються юридично неіснуючими) усі негативні наслідки засудження. Верховний Суд, підкреслює, що «припинення судимості анулює всі кримінально-правові та загально-правові наслідки засудження та призначення покарання. Особа, судимість якої погашена або знята, вважається такою, яка раніше не вчиняла кримінальне правопорушення, покарання не відбувала. Вона не зобов'язана будь-де вказувати про вчинення нею в минулому кримінального правопорушення та призначення за нього покарання, не повинна відчувати жодних негативних наслідків колишньої судимості. Врахування погашеної чи знятої судимості при вирішенні будь-яких питань, у т. ч. і при характеристиці особи, суперечить самій суті інституту припинення судимості і є неприпустимим» [3].

Сутність загально-правових наслідків полягає в тому, що особа, яка має судимість, обмежується в окремих правах. Судимість поширюється на два часові строки: час відбування покарання та певний період часу після відбуття покарання. Загально-правові наслідки виникають протягом другого часового строку. Проте, після відбуття призначеного судом покарання, особа позбавляється спеціального статусу «засуджений».

Загально-правові наслідки судимості знайшли своє відображення у цілій низці законів та підзаконних актів. До таких наслідків слід відносити: 1) заборону приймати на певні посади; 2) обмеження у здійсненні

підприємницької діяльності; 3) обмеження допуску до державної таємниці (за наявності судимості за тяжких злочин), що є умовою обіймання певних посад; 4) обмеження у виїзді за кордон громадянина України й обмеження у прийнятті до громадянства України; 5) позбавлення права на отримання певних пільг; 6) заборону призову на строкову військову службу в мирний час [4].

Кримінально-правовими наслідками судимості є те, що судимість: 1) може виступати як кваліфікуюча ознака при вчиненні нового кримінального правопорушення; 2) враховується при визнанні рецидиву злочинів (ст. 34); 3) є перепорою для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45), примиренням винного з потерпілим (ст. 46), передачею особи на поруки (ст. 47), зміною обстановки (ст. 48); 4) враховується при визначенні того, чи є переривання перебігу строків давності притягнення до кримінальної відповідальності (ч. 3 ст. 49); 5) враховується для вибору окремих видів покарання (ч. 2 ст. 62), а протягом строку відбування певних покарань створює підстави для застосування спеціальних обмежень щодо засуджених (ч. 2 ст. 58); 6) як одна із ознак, що характеризують особу винного, враховується відповідно до загальних засад призначення покарання (п. 3 ч. 1 ст. 65), а також у разі звільнення від покарання через хворобу (ч. 2 ст. 84); 7) виступає як обставина, яка обтяжує покарання за злочини, вчинені повторно та у випадку рецидиву злочинів (п. 1 ч.1 ст. 67). Судимість може не враховуватися як обставина, що обтяжує покарання, з підстав, вказаних у ч. ч. 2 і 4 ст. 67; 8) за загальним правилом, є підставою для відмови в призначенні більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69) та відмови у застосуванні положень про обмеження покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання (ст. 69–1); 9) може бути підставою для відмови у звільненні від відбування покарання з випробуванням (ч. 1 ст. 75); 10) за злочини проти миру та безпеки людства, передбачені ст. ст. 437–439 та ч. 1 ст. 442, є підставою для незастосування давності виконання обвинувального вироку (ч. 6 ст. 80); 11) враховується при визначенні обов'язкової частини покарання, яка фактично повинна бути відбута у разі умовно-дострокового звільнення від відбування покарання (п. 2 ч. 3 ст. 81, п. 2 ч. 3 ст. 107), а також при заміні невідбутої частини покарання більш м'яким (п.2 ч. 4 ст. 82) [5].

Цікавим є інтерпретація наслідків судимості в контрольному тексті проекту Кримінального кодексу станом на 30.01.2023 року. Так, згідно ч. 2. Стаття 3.9.1. Поняття і значення судимості: «судимість має правове значення у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами України». В проекті КК України не конкретизовані правові наслідки судимості для особи. Натомість вказано, що на правові наслідки судимості на зняття і погашення впливають реституція, відшкодування шкоди потерпілій особі, компенсація завданої шкоди. З одного боку така позиція законодавця дає для суду більше позицій для врахування щодо погашення та зняття, однак відсутність конкретизації також може негативно вплинути на становище особи, яка має судимість.

Підсумовуючи все вище наведене, у висновку варто зазначити, що судимість як певний статус особи, характеризується тим, що між державою та суспільством встановлюються відносини, характерною рисою яких є

визначення свого ставлення до судимості, що відбувається шляхом регулювання правового статусу осіб, які мають статус судимої особи; застосування до осіб, які мають судимість обмеження їхніх прав і свобод, поновлення останніх відбувається шляхом дотримання судимої особи відповідних умов, які передбачені законодавством; контроль за поведінкою таких осіб, і в разі якщо особа, яка має судимість, відмовляється від дотримання закону, примушування її до виправлення своєї поведінки. Наслідки, яких зазнає особа зі статусом судимості, мають кримінально-правовий характер та загально-правовий характер. Щодо загально-правових наслідків судимості, то можна сказати, що вони настають під час відбування покарання та після того як покарання за вчинене є відбутим. Судимість впливає не тільки на кримінальні наслідки, але й обмежує правовий статус особи, яка вже була покарана за вчинене кримінальне правопорушення, це позбавляє її прав що належать їй як громадянину держави. Статус судимості ускладнює життя таких осіб, які понесли покарання за вчинене. Щодо кримінально-правових наслідків статусу судимої особи, то варто зазначити що судимість може мати кваліфікуючу ознаку, коли вчиняється нове кримінальне правопорушення.

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від від 05.04.2001 № 2341-III (дата оновлення: 13.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 08.02.2023).

2. Чумак, Ю. І., Соболь О. І. Правові наслідки судимості. Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 21-22 травня 2015 р. С. 267-269.

3. В. І. Тютюгін. Судимість як один із засобів кримінальної відповідальності. *Вісник Асоціації кримінального права України*. №2(18). 2022. С. 218-250.

4. О. Ю. Бойко. Поняття судимості та її наслідки. *Право і суспільство*. №1-2. 2014. С. 213-217.

5. О. В. Острогляд. Інститут судимості в Україні: недоліки законодавчої регламентації. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Випуск 1. С. 176 – 179.

Ірина Шило

викладач

Єгор Орел

здобувач вищої освіти

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ Й ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Сьогодні, попри всі досягнення цивілізації, спостерігаються негативні тенденції щодо збільшення кількості кримінальних правопорушень у вигляді домашнього насильства. Слід наголосити, що домашнє насильство становить